

Onko julkinen todellista?

Pertti Hemánus kommentoi Tiedotustutkimuksessa (3/87) kirjaani **Sorsa-diagnosi**. Liikkeelle hänet oli pistänyt Esa Väliverrosen arvostelu teoksesta **Millaista presidenttiyttä haluamme?** Väliverronen totesi kritiikissään, että poliitikon julkisen kuvan tutkiminen on kiinnostavampaa kuin 'autenttisen', 'aidon' poliitikon tutkiminen. Siitä Hemánus taas veti sellaisen johtopäätöksen, että julkisen kuvan pohdiskelu on jotenkin helpompaa kuin sen 'oikean' poliitikon etsiminen.

Ei tällainen väittely kunkin tehtävän helppoudesta tai vaikeudesta ole olennaista. Asian ydin lienee toisaalla. Julkista kuvaa tutkivat lähtevät kai siitä, että julkinen on aina jotain 'enemmän' kuin yksityinen. Sekin voi siis olla 'aitoa' ja 'autenttista', juttu sinänsä.

Hemánuksen korostama perinteinen historianitutkimus ja elämäntutkimus ei taida tällaisia väitteitä hyväksyä. Julkinen kuva ja julkisuus ovat sille jotain triviaalia, helppohintaista. Paljon tärkeämpää on odottaa tutkimuskohteen omien paperien julkituloa kuin taivasten valtakuntaa. Sieltä löytyy sitten se lähes lopullinen totuus. No, tämä on karrikoointia, mutta normaalitutkimuksen eräs perusongelma piilee kyllä siinä, että se on liikaa kiinni kohteessa ja sen intentioissa.

Julkisuustutkimuksen metodinen perusperiaate on taas lausuttu ehkä kauneimmin John Fordin kuuluisassa elokuvassa **Mies joka ampui Liberty Valancen**. "Kun legendasta tulee fakta, painetaan legenda", todetaan siinä. Ja eikö meidän pitäisi yhteiskuntatieteilijöinä juuri keskittyä tämääntyyppisiin 'faktoihin'? Eihän Durkheimkaan rajoittunut uskontoa tutkiessaan vain sisältöihin ja opinkappaleisiin, vaan etsi aivan jotain muuta. Jotenkin samalla tavalla tulisi pyrkiä lähestymään Kekkonen ja Koiviston kaltaisia hahmoja. Ei se 'totuus' heistä löydy vain Kainuun korvista, Turun satamasta tai kirjoituksista, vaan myös esimerkiksi kansalaisten katseista. Koivisto taisi ymmärtää asian varsin hyvin tode-

tessaan kerran olevansa "tiedotusvälineiden luomus".

"Älkää katsoko heidän suitaan, vaan myös heidän käsiään!" julistettiin aikoinaan työväenliikkeessä. Maksiimin voisi nyt ehkä tulkita semioottisesti?

Markku Koski

Presidentin päiväkirjasta

Joulukuun 10. päivänä 1976 sai vasta presidentiksi valitun Jimmy Carterin läheinen avustaja Pat Caddell valmiiksi muistion avustajalla **Poliittisen strategian alustava pohjaehdotus**. Siinä Caddell luonnosteli Carterille luonteenomaisen hallintotavan, jota on - enemmän tai vähemmän onnistuneesti - nimitetty galluphallinnoksi.

"Julkisuuden tuella tapahtuva hallitseminen vaatii jatkuvaa poliittista kampanjointia", Caddell kirjoitti, "liian monta hyvää ihmistä on peitottu siksi, että he ovat yrittäneet korvata tyylin asiasisällöllä. He unohtivat antaa yleisölle niitä näkyviä merkkejä, joita se tarvitsee". Caddell suosittelee presidentille sarjaa "symbolisia tekoja", joilla hän loisi pysyvän ja lämpimän suhteen äänestäjiin. Toinen politiikan perusta olisi jatkuva mielipiteiden seuranta, jolla voitaisiin tarkoin jäljittää ja ennustaa erilaisten päätösten vaikutukset Carterin suosiin.

Ainakaan carterilaiseen hallintotapaan ei näyttäisi sopivan järin hyvin se jyrkkä erottelu, jonka Pertti Hemánus teki kirjoituksessaan **Kiistatonko kiintoisinta?** (Tiedotustutkimus 3/87) 'autenttisen' poliitikon ja hänen julkisen kuvansa välille. Ajatuksellisesti toki ero on selvä, mutta miten lie käytännössä, jos poliittinen päätöksenteko tapahtuu julkisen kuvan ehdoilla, yrityksinä vaikuttaa siihen ja reaktioina sen muutoksiin? Silloin voi "poliitikkoa itseään" olla oikeastaan vain mielipidetulosten tulkinta; vakaumuksen, henkilökohtaisen moraalien, lobbaamisen ja salaisuuksien sfää-

ri rajautuu siihen, miten tutkimusten sinänsä kenen tahansa hankittavissa olevat luvut muunnetaan poliittisiksi toimiksi.

Juuri mielipidetutkimusten tulkinassa Carterin kaarti epäonnistui. He eivät kyenneet erottelemaan mielipiteiden mikro- ja makrotasoa; Carterin tapa reagoida nopeasti ja näkyvästi mielipidevirtojen muutoksiin asettui näemmä sitä laajempaa mielipidettä vastaan, että kansakunnalla olisi vaikeina aikoina oltava päättäväinen johto. He sortuivat tähän myös talouspolitiikassaan: pyrkimys päiväkohtaisten mielipiteiden mielistelyyn johti tempoiluun, jonka seurauksena inflaatio karkasi ja uskottavuus katosi. Inflaatio olisi täytynyt kukistaa, vaikka olisi joutunut tekemään lyhyellä aikavälillä epäsuosittuja päätöksiä.

Mutta Carter olikin galluphallinnon edelläkävijöitä, joten virheet olivat ymmärrettäviä. Ronald Reaganin ryhmä teki kaiken jo paljon paremmin.

Tästä näkökulmasta 'autenttisen' Carterin etsiminen on mielenkiintoista vain samassa mielessä kuin kalanmaksäöljyä valmistavan Tri Möllerin - kuriositeettina. Carter rakentuu pääosin mielipidetutkimusten numeroista.

Koska edellä on liioiteltu, jatketaan samalla tyyliillä loppuun: Jos Paasikiven päiväkirjat kertovat oleelliset asiat tuon ajan poliittisen päätöksenteon taustasta, saman tekevät varmasti myös Koiviston päiväkirjat. Ero on siinä, että jälkimmäiset kirjoittaa Origo.

Heikki Luostarinen

Numeron kirjoittajia:

Astala, Erkki, YK, tutkija, Elokuva-arkisto.
Eerikäinen, Hannu, yht.yo, toimittaja, tuntiopettaja, Helsinki.
Halonen, Irma Kaarina, YL, vs.apul.prof., Tampereen yliopisto.
Hemánus, Pertti, YL (väit.), prof., Tampereen yliopisto.
Holopainen, Veli, YK, toimittaja, Aamulehti, Tampere.
Jensen, Klaus Bruhn, apulaisprofessori, Kööpenhaminan yliopisto.
Koivisto, Juha, YK, vs. yliassistentti, Tampereen yliopisto.
Koski, Markku, YK, kriitikko, Lahti.
Lauristin, Marju, dosentti, Tarton yliopisto.
Luostarinen, Heikki, YL, assistentti, Tampereen yliopisto.
Malmberg, Tarmo, YL, HuK, assistentti, Tampereen yliopisto.
Mäntylä, Jorma, YL, assistentti, Tampereen yliopisto.
Panula, Juha, KTM, Turun kauppakorkeakoulu.
Pietilä, Kauko, YT, tutkija, Tampereen yliopisto.
Pänkäläinen, Seppo, YK, toimittaja, Keskisuomalainen, Jyväskylä.
Saloniemi, Marjo-Riitta, FM, Tampere.
Uusitalo, Kari, VTM, tutkija, Suomen elokuvasäätiö, Helsinki.
Viemerö, Vappu, FT, Åbo Akademi, Turku.